

2. Болдырев Н.Н. Языковые механизмы оценочной категоризации. *Реальность, язык и сознание*. Тамбов, 2002. Вып. 2. С. 360–369.

3. Гаврилова Е.Д. Оценочные категории «good» и «bad» в современном английском языке: дисс. к. филол. н.: спец. 10.02.04 – германские языки, 10.02.19 – теория языка. Тамбов, 2005. 172 с.

4. Карасик В.И. Культурные доминанты в языке. *Языковая личность: культурные концепты*. Волгоград-Архангельск, 1996. С. 3–16.

5. Краснобаева-Чорна Ж.В. Кваліфікація ціннісної картини світу в лінгвістичній парадигмі. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017–2018 рр. (16–17 травня 2019 р.)*: У двох томах: [зб. наук. праць]. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. Т. 1. С. 126–127.

6. Солодилова И.А., Перевалов В.В. Ценностная картина мира как объект лингвистического изучения. *Филология. Серия: Гуманитарные науки*. 2018. № 3. С. 180–183.

7. Федосюткина Н.С. Слова-ценности как средство доступа к ценностной картине мира: Экспериментальное исследование: автореф. дисс. к. филол. н.: спец. 10.02.19 – теория языка. Курск, 2005. 23 с.

ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНОГО АФОРИЗМУ НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ

Чорна А. О.

студентка магістратури

факультету лінгвістики та соціальних комунікацій

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Невід'ємною частиною життя сучасного світу є інститут влади. Оскільки політики є лідерами країни вони використовують мову і мовні засоби не тільки на побутовому рівні, але і в процесі виконання покладених на них посадових обов'язків. У сучасному світі політична діяльність визначає долю держави народу. У світлі зазначених особливостей у лінгвістиці в останні роки зростає тенденція дослідження мовних характеристик промов політиків. Однією з таких є надмірне використання афоризмів, які є предметом дослідження

вітчизняних та зарубіжних науковців. Проте, їхні лінгвокогнітивні характеристики, виражені у політичних промовах, не були достатньо досліджені, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Частина вчених відносить афоризми до авторських висловлювань [2, с. 9], інша – до народних, іншими словами, до фразеологічних або пареміологічних (стійка фразеологічна одиниця, що представляє собою цілісне речення дидактичного змісту: прислів'я, приказка і т.д.) одиниць, які входять в єдину лексико-фразеологічну систему мови [1, с. 10]. У тезах афоризм буде розглянуто як логічну одиницю (судження), яка в яскравій формі відображає знання про світ, світогляд або культурну специфіку адресанта і характеризується одночасно стислістю форми і складністю змісту. Причому афористичне висловлення відрізняється від афоризму тільки тим, що в тексті воно представлено кількома реченнями.

Будучи результатом мисленнєво-комунікативної діяльності людини, афоризм виконує ряд лінгвокогнітивних функцій. В їх основі лежить фіксація адресантом нової інформації або знань про світ, що суперечать її реципієнту. У зв'язку з тим, що ми розглядаємо афористичні висловлювання в політичному контексті, варто приділити особливу увагу таким функціям: сугестивній, директивній і агональній [3, с. 8]. Сугестивна функція виражає припущення з метою впливу на підсвідомість реципієнта і його емоційно-психологічний стан. Директивна, навпаки, орієнтована на спонукання адресата до політичних дій, а також на провокування його розумової діяльності. Обидві ці функції можна назвати маніпулятивними [1, с. 8]. Агональна функція афоризму, на відміну від попередніх, – це функція боротьби за владу, що реалізується одним з трьох способів.

Говорячи про лінгвокогнітивні характеристики англомовних афоризмів, варто зазначити, що вони тісно пов'язані з реалізацією прагматичних установок висловленого, адже саме лінгвокогнітивні особливості афоризмів формують їх концептосферу. Значимо, що афоризм має розгорнуту концептосферу, яка утворена вербалізованими і невербалізованими концептами. Проаналізувавши ряд промов американських політиків різних років, було визначено, що концептосфера вживаних афоризмів формується за допомогою різноманітних концептів, найуживанішими серед яких є: POLITICS, PHILOSOPHY OF LIFE, EQUALITY. Розглянемо їх детальніше.

Найпоширенішим концептом афоризмів у промовах американських політиків є POLITICS, що є зрозумілим, адже вони працюють у сфері політики, що є їхнім прямим обов'язком. Наприклад, відомий афоризм Франкліна Рузвельта, 32-го президента США, описує політичний процес інфляції у досить незвичний спосіб: « *Little Inflation Is Like Being a Little Bit Pregnant* » [5]. – «*Невеличка інфляція – все одно що невеличка*

вагітність» [4]. Концепт POLITICS вербалізується за допомогою порівняння, де поняття інфляція ототожнюється з поняттям вагітність. Прагматичний потенціал сказаного полягає у тому, що Франклін Рузвельт хотів донести до народу, що інфляція – це процес короткостроковий, але важкий, хоча пізніше він переросте у плідний результат.

Ще один приклад афоризму з концептом POLITICS знаходимо у промові 38-го президента США Джеральда Форда: «*A government big enough to give you everything you want is a government big enough to take from you everything you have*» [5]. – «*Якщо уряд достатньо могутній, щоб дати вам бажане, він досить могутній, щоб забрати все, що у вас є*» [4]. Прагматичний потенціал афоризму спрямований на опис сили та потужності уряду, який здатний як дати так і забрати все бажане у народу. Концепт POLITICS вербалізується за допомогою паралельних конструкцій, що надає вислову більшого емоційного навантаження.

Концепт PHILOSOPHY OF LIFE простежуємо у вже згаданій промові Франкліна Рузвельта: «*It's hard to fail, but it's worse to never try to succeed*» [5]. – «*Важко потерпіти невдачу, але гірше ніколи не намагатися добитися успіху*» [4]. Прагматичний потенціал наведеного афоризму виражається у тому, що варто намагатися добитися висот і не боятися невдач, саме з таким настроєм Франклін Рузвельт досяг успіхів, тому він доносить таку ж думку американському народу. Концепт PHILOSOPHY OF LIFE вербалізується за допомогою паралельних конструкцій, які передають когніцію афоризму.

Досить часто американські політики використовують афоризми з концептом EQUALITY, адже США завжди позиціонує себе як демократична країна з рівними правами для всіх жителів. Наприклад, Барак Обама, 44-й президент США, в одній із своїх перших промов перед американським народом стверджує: «*There is not a Black America and a White America and Latino America and Asian America – there's the United States of America*» [5]. – «*Не існує Америки для чорних чи білих, Америки для латиноамериканців чи азіатів – існують Сполучені Штати Америки*» [4]. У наведеному прикладі прагматичний потенціал афоризму вербалізується за допомогою стилістичного засобу метонімії, називаючи расові меншини, які проживають на території США, стверджуючи що вони всі мають рівні права у цій країні, таким чином прагматичний потенціал концепту EQUALITY повною мірою розкривається.

Жінка-політик Гіллари Клінтон також часто звертається до вищенаведеного концепту рівності. Вона, на відміну від Барака Обама, пропагує рівність між жінкою та чоловіком. Наведемо приклад такого афоризму: «*I suppose I could have stayed home and baked cookies and had teas*» [5]. – «*Всім би хотілося, щоб я залишалася вдома, пекла оладки і*

подавала чай» [4]. У наведеному афоризмі, який прозвучав у промові Гіллари в процесі передвиборчої кампанії, концепт EQUALITY вербалізується за допомогою засобу іронії, адже в суспільстві існує думка, що жінки – це домогосподарки, що іронічно описує Гіллари Клінтон у промові, висміюючи таку думку, що є прагматичним посилом афоризму.

Отже, аналіз афоризмів дозволяє нам отримати уявлення про особливості картини світу того чи іншого етносу і виявити як універсальні, так і специфічні ознаки картин світу щодо тих чи інших явищ. Афористичні висловлювання в політичному контексті виконують наступні функції: сугестивну, директивну й агональну. Концептосфера афоризмів використаних у промовах американських політиків формується за допомогою різноманітних концептів, найуживанішими серед яких є: POLITICS, PHILOSOPHY OF LIFE, EQUALITY. Наведені концепти вербалізуються в афоризмах за допомогою ряду стилістичних засобів: паралельних констукцій, метонімії, порівняння, іронії.

Література:

1. Ваганова Е.Ю. Афоризм как тип текста в аспекте интертекстуальности: автореф. дис. ... канд. филол. наук. СПб, 2002. 16 с.
2. Еленевская М. Н. Структура и функции афоризма (на материале англ. языка) : автореф. дис. канд. филол. наук : 10.02.04. Л., 1983. 19 с.
3. Наличникова И. А. Афоризм как жанр, малоформатный текст и универсальное высказывание. Филологические науки. Вопросы теории и практики. Тамбов. Грамота. 2016. № 4. С. 121–123.
4. Промови Архів. Посольство США в Україні. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/category/speeches-uk/>
5. Speeches Archives. USA Embassy in Ukraine. URL: <https://ua.usembassy.gov/category/speeches/>